YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

2 päivänä lokakuuta 2008 *

Asiassa C-157/06,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 23.3.2006,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään X. Lewis ja D. Recchia, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Italian tasavalta, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan avvocato dello Stato G. Fiengo, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: toisen jaoston puheenjohtajan tehtäviä hoitava kuudennen jaoston puheenjohtaja L. Bay Larsen sekä tuomarit K. Schiemann, J. Makarczyk (esittelevä tuomari), J.-C. Bonichot ja C. Toader,

julkisasiamies: M. Poiares Maduro,
kirjaaja: hallintovirkamies B. Fülöp,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.5.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii kanteellaan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, ettei Italian tasavalta ole noudattanut julkisia tavaranhankintoja koskevien sopimustentekomenettelyjen yhteensovittamisesta 14.6.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/36/ETY (EYVL L 199, s. 1) ja erityisesti sen 2 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 6 ja 9 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on antanut 11.7.2003 sisäasiainministerin

asetuksen nro 558/A/04/03/RR (jäljempänä ministerin asetus), jolla sallitaan poikkeaminen julkisia tavaranhankintoja koskevasta yhteisön lainsäädännöstä poliisivoimien ja kansallisten palokuntien käyttöön tarkoitettujen kevyiden helikopterien oston yhteydessä ilman, että yksikään tällaisen poikkeuksen oikeuttavista edellytyksistä täyttyisi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

2 Direktiivin 93/36 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tätä direktiiviä ei sovelleta:

– –

b) tavaranhankintoja koskeviin sopimuksiin, jotka on julistettu salaisiksi tai joiden toteuttaminen edellyttää kyseisessä jäsenvaltiossa voimassa olevien lakien,

asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisia erityisiä turvatoimia, taikka jos kyseisen jäsenvaltion keskeiset turvallisuusedut sitä vaativat.”

3 Saman direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin 1 artiklan a alakohdassa tarkoitettuihin tuotteisiin, mukaan lukien maanpuolustusalalla toimivien hankintaviranomaisten tekemien sopimusten kohteet, lukuun ottamatta tuotteita, joihin sovelletaan [EY 296] artiklan 1 kohdan b alakohtaa, edellä sanotun kuitenkaan rajoittamatta 2 ja 4 artiklan sekä 5 artiklan 1 kohdan soveltamista.”

4 Kyseisen direktiivin 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Hankintaviranomaisten on julkisia tavaranhankintoja koskevia sopimuksia tehdessään noudatettava 1 artiklan d, e ja f alakohdassa määriteltyjä menettelyjä jäljempänä luetelluissa tapauksissa.

2. Hankintaviranomaiset voivat tavaranhankintoja koskevia sopimuksia tehdessään noudattaa neuvottelumenettelyä silloin, kun avoimella tai rajoitetulla menettelyllä ei ole saatu sääntöjen mukaisia tarjouksia taikka tarjouksia ei voida IV osaston säännösten mukaisten kansallisten säännösten mukaan hyväksyä, edellyttäen että alkuperäisiä sopimusehtoja ei olennaisesti muuteta. Hankintaviranomaisten on tällöin julkaistava

tarjouspyyntöilmoitus, jollei kyseisiin neuvottelumenettelyihin sisällytetä kaikkia 20–24 artiklassa säädetyt edellytykset täyttäviä yrityksiä, jotka ovat jättäneet aiemman avoimen tai rajoitetun menettelyn aikana tarjousmenettelyn muotovaatimusten mukaiset tarjoukset.

3. Hankintaviranomaiset voivat tavaranhankintoja koskevia sopimuksia tehdessään noudattaa neuvottelumenettelyä julkaisematta ennalta tarjouspyyntöilmoitusta seuraavissa tapauksissa:

a) avoimella tai rajoitetulla menettelyllä ei ole saatu lainkaan tarjouksia taikka ei ole saatu sopivia tarjouksia, edellyttäen, että alkuperäisiä sopimusehtoja ei olennaisesti muuteta ja komissiolle toimitetaan kertomus asiasta;

b) hankittavat tavarat valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, kehittämistä tai tieteellistä tarkoitusta varten; tätä säännöstä ei sovelleta joukkotuotantoon tuotteen taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi taikka tutkimus- ja kehittämiskustannusten korvaamiseksi;

c) tekniseen tai taiteelliseen omaleimaisuuteen taikka yksinoikeuden suojaamiseen liittyvistä syistä vain tietty tavarantoimittaja voi valmistaa tai toimittaa tuotteet;

d) sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä, eikä hankintaviranomaisille

ennalta arvaamattomista syistä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi 2 kohdassa tarkoitetuille avoimille tai rajoitetuille menettelyille taikka neuvottelumenettelyille asetettuja määräaikoja voida noudattaa. Seikat, jotka esitetään äärimmäisen kiireen perusteiksi, eivät missään tapauksessa saa johtua hankintaviranomaisista;

e) lisätoimitusten saamiseksi alkuperäiseltä toimittajalta joko tavanomaisten toimitusten taikka laitteistojen osittaiseksi korvaamiseksi taikka toimitusten tai olemassa olevien laitteistojen laajentamiseksi ja jos toimittajan vaihtamisen vuoksi hankintaviranomaiset joutuisivat hankkimaan teknisiltä ominaisuuksiltaan erilaista materiaalia, mikä johtaisi yhteensopimattomuuteen tai suhteettomiin teknisiin vaikeuksiin käytössä ja kunnossapidossa. Näiden sopimusten samoin kuin uudistettavien sopimusten voimassaoloaika saa pääsääntöisesti olla enintään kolme vuotta.

4. Kaikissa muissa tapauksissa hankintaviranomaisten on tehtävä tavaranhankintoja koskevat sopimuksensa noudattaen avointa menettelyä tai rajoitettua menettelyä.”

5 Mainitun direktiivin 9 artikla on sanamuodoltaan seuraavanlainen:

”1. Hankintaviranomaisten on tiedotettava mahdollisimman pian varainhoitovuotensa alettua julkaistavalla ennakkoilmoituksella tuoteryhmittäin eriteltynä niiden hankintoja koskevien sopimusten yhteisarvo, jotka ne aikovat tehdä seuraavien 12 kuukauden aikana ja joiden ennakoitu yhteisarvo 5 artiklan säännökset huomioon ottaen on vähintään 750 000 [euroa].

Hankintaviranomaisten on laadittava tuoteryhmät viittaamalla ’Classification of Products According to Activities (CPA)’ -nimikkeistön nimikkeisiin. Komissio

määrittää ilmoituksessa käytettävän nimikkeistön yksittäisiin nimikkeisiin viittauksen edellytykset lausunnossaan 32 artiklan 2 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen.

2. Hankintaviranomaisten, jotka haluavat tehdä julkista tavaranhankintaa koskevan sopimuksen noudattaen avointa tai rajoitettua menettelyä taikka 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa noudattaen neuvottelumenettelyä, on julkaistava aiettaan koskeva ilmoitus.

3. Hankintaviranomaisten, jotka ovat tehneet sopimuksen, on julkaistava sopimuksenteon tuloksia koskeva ilmoitus. Tiettyjä sopimuksen tekoa koskevia tietoja ei kuitenkaan tarvitse julkaista, jos se estäisi lain soveltamista, olisi yleisen edun vastaista, vaarantaisi julkisten tai yksityisten yritysten laillisia kaupallisia etuja taikka voisi haitata tavarantoimittajien välistä rehellistä kilpailua.

4. Ilmoitukset on laadittava liitteessä IV esitettyjen mallien mukaisesti, ja niissä on oltava liitteessä vaaditut tiedot. Hankintaviranomaiset eivät saa asettaa mitään muita kuin 22 ja 23 artiklan mukaisia edellytyksiä tiedustellessaan tavarantoimittajilta näiden valintaa varten tietoja näiden taloudellisista ja teknisistä edellytyksistä (liitteessä IV olevan B osan 11 kohta, liitteessä IV olevan C osan 9 kohta ja liitteessä IV olevan D osan 8 kohta).

5. Hankintaviranomaisten on lähetettävä ilmoitukset mahdollisimman nopeasti sopivinta viestintävälinettä käyttäen Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimistolle. Jäljempänä 12 artiklassa tarkoitettua nopeutettua menettelyä noudatettaessa ilmoitukset on lähetettävä teleksillä, sähkeellä tai telekopiona.

Edellä 1 kohdassa tarkoitettu ilmoitus on lähetettävä mahdollisimman pian jokaisen varainhoitovuoden alettua.

Edellä 3 kohdassa tarkoitettu ilmoitus on lähetettävä 48 päivän kuluessa kyseisen sopimuksen tekemisestä.

6. Edellä 1 ja 3 kohdassa tarkoitetut ilmoitukset on julkaistava kokonaisuudessaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä ja TED-tietopankissa (Tenders electronic daily) yhteisöjen virallisilla kielillä, mutta vain alkukielinen teksti on todistusvoimainen.

7. Edellä 2 kohdassa tarkoitetut ilmoitukset on julkaistava kokonaisuudessaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä ja TED-tietopankissa alkukielisinä. Kunkin ilmoituksen keskeisistä kohdista on julkaistava yhteenveto yhteisöjen muilla virallisilla kielillä, mutta vain alkukielinen teksti on todistusvoimainen.

8. Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto julkaisee ilmoitukset 12 päivän kuluessa niiden lähettämisestä. Jäljempänä 12 artiklassa tarkoitetussa nopeutetussa menettelyssä tämä aika lyhennetään viideksi päiväksi.

9. Ilmoitusta ei saa julkaista hankintaviranomaisten maan virallisissa lehdissä tai muussa lehdistössä ennen sitä päivää, jona ilmoitukset lähetetään Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimistolle, ja tämä lähetyspäivä on mainittava ilmoituksessa. Ilmoitukseen ei saa sisältyä muita tietoja kuin ne, jotka on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.

10. Hankintaviranomaisten on voitava näyttää, minä päivänä ilmoitukset on lähetetty.

11. Yhteisöt vastaavat Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä julkaistujen sopimuksia koskevien ilmoitusten kustannuksista. Ilmoitus saa olla enintään virallisen lehden yhden sivun eli noin 650 sanan mittainen. Jokaisessa lehden numerossa, joka sisältää vähintään yhden ilmoituksen, on julkaistava uudelleen malli-ilmoitus tai -ilmoitukset, johon tai joihin julkaistu ilmoitus tai julkaistut ilmoitukset perustuvat."

Kansallinen lainsäädäntö

6 Ministerin asetuksessa säädetään seuraavaa:

"1. Poliisivoimien ja kansallisten palokuntien käyttöön tarkoitettujen kevyiden helikopterien hankintoihin liittyy erityisiä turvatoimia, joita sovelletaan myös johdanto-osassa tarkoitettujen teknisen arviointiryhmän ja ministeriöidenvälisen komitean toimiin.

2. Kyseisiin hankintoihin liittyviä sopimuksia tehtäessä on mahdollista poiketa [24.7.1992] annetun asetuksen [decreto legislativo] nro 358, jota on muutettu [20.10.1998] annetulla asetuksella [decreto legislativo] nro 402 [jäljempänä asetus nro 358/1992], säännöksistä, koska kyseisen asetuksen 4 §:n c [kohdassa] tarkoitetut edellytykset täyttyvät tässä tapauksessa."

7 Asetuksella nro 358/1992, johon ministerin asetuksessa viitataan, pannaan täytäntöön julkisia tavaranhankintoja koskeva yhteisön lainsäädäntö.

8 Asetuksen nro 358/1992 4 §:n c kohta sisältää samat säännökset kuin direktiivin 93/36 2 artiklan 1 kohdan b alakohta.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

9 Sen jälkeen kun komissio oli saanut tietää ministerin asetuksen olemassaolosta ja kun se oli katsonut, ettei kyseinen asetus ollut direktiivin 93/36 2 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 6 ja 9 artiklan mukainen, se lähetti virallisen huomautuksen, johon Italian tasavalta vastasi 30.7.2004.

10 Koska komissio ei ollut tyytyväinen saamaansa vastaukseen, se lähetti 14.12.2004 Italian tasavallalle perustellun lausunnon, jossa se kehotti tätä toteuttamaan perustellun lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta.

11 Italian tasavalta ilmoitti 22.3.2005 päivätyllä kirjeellä komissiolle, ettei se ollut vielä vastannut yksityiskohtaisesti kyseiseen perusteltuun lausuntoon mutta että se oli ”aloittanut tältä osin syvällisen arviointimenettelyn”, jonka ensimmäiset tulokset ”johtivat ajattelemaan, että kyseisen asetuksen sanamuoto saattoi olla omiaan aiheuttamaan tiettyä hämmennystä siltä osin kyse oli siitä, oliko asetus yhteensopiva

voimassa olevien julkisia tavaranhankintoja koskevien yhteisön säännösten kanssa". Kirjeessä toivottiin tämän jälkeen sellaisen teknisen vuoropuhelun aloittamista komission yksiköiden kanssa, jota voitaisiin "käydä kyseisen arviointimenettelyn rinnalla ja joka voisi johtaa edellä mainitun lainsäädännön sellaiseen uudelleentarkasteluun, jossa otetaan huomioon erilaiset asiaan liittyvät pakottavat seikat".

12 Huolimatta siitä, että komissio lähetti 14.4. ja 26.5.2005 Italian tasavallalle kaksi kirjettä, joissa se ilmoitti valmiudestaan aloittaa vuoropuhelu kyseisen ministeriön asianomaisten yksiköiden kanssa, kyseistä teknistä vuoropuhelua ei koskaan käyty. Komissio päätti näin ollen nostaa käsiteltävänä olevan kanteen.

Kanne

Asianosaisten lausumat

13 Komissio arvostelee Italian tasavaltaa siitä, että tämä on ministerin asetuksella jättänyt poliisivoimien ja kansallisten palokuntien käyttöön hankittavien kevyiden helikopterien hankinnat direktiivin 93/36 soveltamisalan ulkopuolelle perusteettomasti, koska yhtäkään kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyistä edellytyksistä ei ole noudatettu.

14 Komissio korostaa tältä osin, että mainitut helikopterit on tarkoitettu poliisivoimien ja kansallisten palokuntien käyttöön eli sellaisten siviiliviranomaisten käyttöön, joiden ei tavallisesti pitäisi osallistua sotilasoperaatioihin. Lisäksi se, että kevyen aseen asentamista helikoptereihin pidetään ainoastaan mahdollisuutena, vahvistaa sen, että kyseiset helikopterit on tarkoitettu ensisijaisesti siviilikäyttöön. Lopuksi se, että kyseisten helikoptereiden on joiltakin ominaisuuksiltaan oltava samankaltaisia kuin sotilashelikoptereiden, ei komission mukaan riitä siihen, että ne rinnastettaisiin sotilaallisiin hankintoihin. Komission mukaan korkeintaan kyse on mahdolliseen kaksikäyttöön tarkoitetuista ilma-aluksista.

15 Komissio katsoo lisäksi, että vaikka kyse olisikin sotilaallisista hankinnoista, direktiiviä 93/36 olisi kuitenkin sovellettava ja sellaisen jäsenvaltion, joka vetoaa direktiivin 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyyn poikkeukseen, olisi näytettävä toteen kyseisen poikkeuksen oikeuttavien olosuhteiden olemassaolo. Komission mukaan Italian tasavalta ei käsiteltävänä olevassa asiassa ole osoittanut, että tukeutuminen mainitussa säännöksessä tarkoitettuun poikkeukseen on oikeutettua.

16 Italian tasavalta toteaa, että nykyisessä kansainvälisessä tilanteessa sodan ja sotatarvikkeiden käsitteet ovat sisällöltään huomattavasti muuttuneet niiden alkuperäiseen merkitykseen verrattuna, samalla tavalla kuin valtion keskeisten turvallisuusetujen käsite. Italian hallituksen mukaan niiden helikoptereiden, joiden hankinnasta ministerin asetuksessa säädetään, sotilaallista luonnetta ei voida kiistää, koska kyseisiä helikoptereita voidaan käyttää kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä tehtävissä. Kuten tätä varten luotu ministeriöidenvälinen komitea on todennut, kyseisillä helikoptereilla on oltava tiettyjä teknisiä ominaisuuksia, jotka mahdollistavat sen, että niitä voidaan tarvittaessa käyttää ase- ja puolustusjärjestelminä, joten ne edellyttävät puolustusministeriön suorittamaa laatu- ja soveltuvuusarviointia.

17 Italian tasavalta väittää, että direktiivin 93/36 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät. Italia perustaa toteamuksensa erityisesti sille, että kyseisten hankintojen osalta on noudatettava suurta hienovaraisuutta, koska niitä

käytetään asejärjestelminä ja koska niitä on voitava käyttää yhdessä muiden sotatarvikkeiden kanssa. Tämän takia salassapitoa ei voitaisi taata julkisessa tarjouskilpailumenettelyssä.

18 Italian tasavalta katsoo myös, että koska kyseisiä ilma-aluksia voidaan rajoituksetta pitää sotatarvikkeina siinäkin tapauksessa, että olisi katsottava, ettei direktiivin 93/36 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyjä edellytyksiä ole sovellettava käsiteltävänä olevassa asiassa, riidanalaiset hankinnat kuuluvat kuitenkin EY 296 artiklassa tarkoitetun poikkeuksen alaan eikä niihin näin ollen sovelleta julkisia hankintoja koskevia yhteisön sääntöjä.

Tutkittavaksi ottaminen

19 Italian tasavalta katsoo, että käsiteltävänä oleva kanne on jätettävä tutkimatta, koska ne bis in idem -periaatetta on loukattu. Italian tasavalta huomauttaa, että yhteisöjen tuomioistuin on jo tutkinut ja arvioinut oikeusriidan kohteena olevaa kysymystä asiassa C-337/05, komissio vastaan Italia, 8.4.2008 antamassaan tuomiossa (Kok. 2008, s. I-2173).

20 Tältä osin on todettava, että käsiteltävänä olevan asian ja edellä mainitun asian komissio vastaan Italia välillä on olennainen ero. Käsiteltävänä olevassa asiassa Italian tasavalta on toiminut sisäasiainministerin asetuksen nojalla, kun taas edellä mainitussa asiassa

komissio vastaan Italia kyse oli Italian viranomaisten harjoittaman käytännön lainmukaisuudesta. Tämä toteamus riittää sen vahvistamiseksi, ettei ne bis in idem -periaatteeseen voida käsiteltävänä olevassa asiassa vedota tehokkaasti.

21 Italian tasavallan tekemä oikeudenkäyntiväite on näin ollen hylättävä.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

22 Aluksi on todettava, että asianosaiset ovat yhtä mieltä siitä, että ministerin asetuksessa tarkoitettujen hankintojen arvot ylittävät direktiivin 93/36 5 artiklan 1 kohdan a alakohdassa vahvistetun kynnysarvon, jonka perusteella kyseiset hankinnat voivat kuulua direktiivin soveltamisalaan.

23 On myös muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan poikkeuksia niistä säännöistä, joiden tarkoituksena on taata EY:n perustamissopimuksessa myönnettyjen oikeuksien tehokkuus julkisten hankintojen alalla, on tulkittava suppeasti (ks. vastaavasti asia C-71/92, komissio v. Espanja, tuomio 17.11.1993, Kok. 1993, s. I-5923, 36 kohta) ja sillä, joka haluaa vedota johonkin poikkeukseen, on todistustaakka siitä, että poikkeukselliset olosuhteet, joiden johdosta kyseinen poikkeus on perusteltu, ovat todella olemassa (ks. vastaavasti asia C-328/92, komissio v. Espanja, tuomio 3.5.1994, Kok. 1994, s. I-1569, 15 ja 16 kohta ja em. asia komissio v. Italia, tuomion 57 ja 58 kohta).

24 Italian tasavalta väittää käsiteltävänä olevassa asiassa, että ministerin asetus täyttää EY 296 artiklassa määrätyt ja direktiivin 93/36 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyt edellytykset muun muassa sillä perusteella, että kyseisessä asetuksessa tarkoitetut helikopterit ovat kaksikäyttötuotteita, eli ne soveltuvat sekä siviili- että sotilaskäyttöön.

25 Tältä osin on muistettava, että EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan jokainen jäsenvaltio voi toteuttaa toimenpiteet, jotka se katsoo tarpeellisiksi keskeisten turvallisuusetujensa turvaamiseksi ja jotka liittyvät aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon tai kauppaan, edellyttäen, että nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan heikennä sellaisten tuotteiden kilpailun edellytyksiä yhteismarkkinoilla, joita ei ole tarkoitettu nimenomaan sotilaalliseen käyttöön (ks. em. asia komissio v. Italia, tuomion 46 kohta).

26 Mainitun määräyksen sanamuodosta ilmenee, että kyseisten tuotteiden on oltava tarkoitettu nimenomaan sotilaalliseen käyttöön. Tästä seuraa, että sellaisia varusteita ostettaessa, joiden käyttö sotilaallisiin tarkoituksiin on epävarmaa, on välttämättä noudatettava julkisten hankintasopimusten tekomenettelyjä koskevia sääntöjä (ks. em. asia komissio v. Italia, tuomion 47 kohta).

27 Tässä tapauksessa on selvää, että kuten Italian tasavaltakin myöntää, ministerin asetus koskee helikoptereita, joiden siviilikäyttö on varmaa, kun taas niiden käyttö sotilaallisiin tarkoituksiin on ainoastaan mahdollista.

28 Italian tasavalta ei näin ollen voi vedota tehokkaasti EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohtaan, johon direktiivin 93/36 3 artikla viittaa, sellaisen kansallisen lainsäädännön

oikeuttamiseksi, jolla sallitaan neuvottelumenettelyn käyttö mainittuja helikoptereita ostettaessa.

29 Kyseinen jäsenvaltio on lisäksi vedonnut direktiivin 93/36 2 artiklan 1 kohdan b alakohtaan.

30 Tältä osin on aluksi muistettava, että tarve asettaa salassapitovelvollisuus ei estä mitenkään turvautumasta kilpailuttamiseen hankintasopimuksen tekemiseksi (ks. em. asia komissio v. Italia, tuomion 52 kohta).

31 Tämän perusteella direktiivin 93/36 2 artiklan 1 kohdan b alakohtaan vetoaminen sen oikeuttamiseksi, että kysymyksessä olevat helikopterit ostetaan neuvottelumenettelyä käyttäen, on suhteetonta kyseisten helikoptereiden tuotantoa koskevien arkaluonteisten tietojen paljastamisen estämistä koskevaan tavoitteeseen nähden. Italian tasavalta ei näet ole osoittanut, ettei tällaiseen tavoitteeseen olisi voitu päästä kilpailuttamisen yhteydessä, sellaisena kuin siitä säädetään tässä samassa direktiivissä (ks. em. asia komissio v. Italia, tuomion 53 kohta).

32 Tästä seuraa, että käsiteltävänä olevassa asiassa pelkästään sen ilmoittaminen, että kyseiset hankinnat on julistettu salaisiksi, että niihin liittyy erityisiä turvatoimia tai että on tarpeen olla soveltamatta niihin yhteisön sääntöjä valtion keskeisten turvallisuu-

setujen suojelemiseksi, ei ole riittävää sen osoittamiseksi, että sellaiset poikkeukselliset olosuhteet, joiden johdosta 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyt poikkeukset ovat perusteltuja, ovat todella olemassa.

33 Italian hallitus ei näin ollen voi tehokkaasti vedota direktiivin 93/36 2 artiklan 1 kohdan b alakohtaan oikeuttaakseen sellaista lainsäädäntöä, jolla sallitaan neuvottelumenettelyn käyttö kyseisten helikopterien hankinnassa.

34 Edellä esitetyt näkökohdat huomioon ottaen on todettava, ettei Italian tasavalta ole noudattanut direktiivin 93/36 ja erityisesti sen 2 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 6 ja 9 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on antanut ministerin asetuksen, jolla sallitaan poikkeaminen julkisia tavaranhankintoja koskevasta yhteisön lainsäädännöstä poliisivoimien ja kansallisten palokuntien käyttöön tarkoitettujen kevyiden helikopterien oston yhteydessä ilman, että yksikään tällaisen poikkeuksen oikeuttavista edellytyksistä täyttyisi.

Oikeudenkäyntikulut

35 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Italian tasavallan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska tämä on hävinnyt asian, Italian tasavalta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Italian tasavalta ei ole noudattanut julkisia tavaranhankintoja koskevien sopimustentekomenettelyjen yhteensovittamisesta 14.6.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/36/ETY ja erityisesti sen 2 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 6 ja 9 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on antanut 11.7.2003 sisäasiainministerin asetuksen, jolla sallitaan poikkeaminen julkisia tavaranhankintoja koskevasta yhteisön lainsäädännöstä poliisivoimien ja kansallisten palokuntien käyttöön tarkoitettujen kevyiden helikopterien oston yhteydessä ilman, että yksikään tällaisen poikkeuksen oikeuttavista edellytyksistä täyttyisi.**

2) **Italian tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset